

COLUMN

De schrijver van de 'columns' is steeds een ander, variërend van wetenschappelijk expert tot klinische deskundige, gedragswetenschappers, groepsleiding, managers, ouders en begeleiders. Wat zij gemeen hebben is hun onderzoek- en/of praktijkervaring met jeugdigen met een lichte verstandelijke beperking.

REACTIE OP COLUMN VAN ADRI VERMEER: WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK IN DE PRAKTIJK.

*Christel Bogers
Directeur Specialistische Zorg de Bruggen Zwammerdam*

Als directeur van een aantal orthopedagogische en specialistische behandelcentra, als lid van twee landelijke kenniscentra en als ex-gedragswetenschapper ben ik een warm voorstander van het doen van (wetenschappelijk) onderzoek vanuit de praktijk. Om die reden is het niet toevallig dat ik binnen onze instelling voorzitter ben van de stuurgroep innovatie en onderzoek. Ook de geboorte van de masterclass (zowel voor onderzoekers in spé als voor bazen (zoals Vermeer ze noemt) heb ik van nabij mogen meemaken.

Een ideale voedingsbodem dus voor het welig laten tieren van een onderzoekspraktijk.

Zeker...aan de eerste voorwaarde is voldaan: de uitvoering van wetenschappelijk beleid en innovaties moet ondersteund worden door het management. Het mag zich niet beperken tot de inzet van een aantal enthousiaste medewerkers.

Maar dan..... hoe kom je tot concretisering van de plannen? In vrijwel elke beleidsnotitie van instellingen wordt gesproken over de ontwikkeling van expertise en kennis. Laat ik de aanbevelingen van Adri Vermeer eens onder de loep nemen.

1. Onderzoek doen hoort bij de kerntaak van academici.

Ja, maar.....De praktijk is vaak anders. Gedragswetenschappers zitten vaak volledig in de uitvoering; hebben veelal geen affiniteit met het doen van onderzoek. De echte wetenschappelijk onderzoeker heeft vaak een ander profiel en is echt een ander type medewerker. Ook de huidige universitaire master's opleiding heeft maar beperkt aandacht voor onderzoekswerk. Bij de door Adri Vermeer voorgestelde 80-20% verdeling kan ik me voorstellen dat ongeveer 80% van de tijd wordt besteed aan uitvoerende zorgtaken en 20% wordt besteed aan inhoudelijke beleidsontwikkeling en inhoudelijke projecten (evt deelname aan een wetenschappelijk onderzoeksprogramma). Het uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek in engere zin is een opgave die thuis hoort in grotere projecten in samenwerking met universiteiten of hoort bij een zeer gedreven onderzoeker, die ook bereid is veel extra inspanningen te leveren. Dat vraagt om vanuit de organisatie gedragen projecten met de daarbij behorende faciliteiten of om een persoonlijke keuze van een onderzoeker.

Samenvattend betekent dit dat ik de aanbeveling ombouw. Ik onderschrijf de stelling dat ongeveer 20 % van de tijd besteed moet worden aan inhoudelijke beleids- en methodiekontwikkeling. Wetenschappelijk onderzoek in engere zin moet gestimuleerd worden en ondersteund worden (zowel in samenwerking met universiteiten als persoonlijk

initiatief), maar gedragswetenschappers kunnen niet vanzelfsprekend afgerekend worden op resultaten op dit gebied. Dit kan wel met betrekking tot hun taak op het gebied van beleids- en methodiekontwikkeling. Dat punt moet vast onderdeel zijn van de functioneringsgesprekken. Daarbij mag verwacht worden dat het functioneren van een academisch niveau is.

2. *Het bevorderen van een onderzoeks- en innovatieklimaat:*

Een aantal aanbevelingen heeft betrekking op het creëren van voorwaarden voor een klimaat waarin onderzoek, innovatie en methodiekontwikkeling tot volle wasdom kan komen. Ik ondersteun deze aanbevelingen van harte.

Dat betekent dat ik het noodzakelijk vind dat er binnen onze instellingen aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- Onderzoekers, werkzaam binnen instellingen, rapporteren op een begrijpelijke wijze over hun onderzoeksresultaten
- Intervisiebijeenkomsten over de professionele kwaliteit, beleidsontwikkeling en onderzoek worden gefaciliteerd door de instelling.
- Er worden door instellingen strategische allianties met universiteiten en onderzoekscentra gesloten. (flesje wijn, dineetje, stageadressen moeten te bieden zijn)
- Informatie over innovaties en onderzoek wordt op een systematische wijze verspreid als vast onderdeel van de nieuwsbrief of als apart bulletin.

3. *Coördinatie van onderzoek:*

Mijn ervaring is dat om beleidsontwikkeling, innovatie en onderzoek te realiseren het noodzakelijk is dat er een motor en een stuurman nodig is. Dat kan gebeuren door één of meerdere personen verantwoordelijk te maken voor dit proces.

Ook de kenniscentra (LVG en de Borg) hebben een belangrijke stimulerende en coördinerende taak. Ook deze centra zijn ontstaan uit de oprechte ambitie kennis en kunde uit de LVG-sector te bundelen. Dus het heeft echt effect wanneer een dergelijke ambitie in vruchtbare bodem terecht komt en wanneer een aantal medewerkers daarvoor verantwoordelijk gesteld wordt.

In het tijdperk waarin marktwerking, productie en resultaatgerichtheid nog steeds ons idioom beheersen, ervaar ik regelmatig dat dit in tegenstelling lijkt tot de creatieve en intellectuele ruimte die nodig is voor de echte innovaties en wetenschappelijk onderzoek. En dit geldt zeker niet alleen voor de zorginstellingen. Ook tijdens een recente bijeenkomst bij één van onze universiteiten kreunden zowel docenten als onderzoekers over het knellende keurslijf van onze outputideologie. Zelfs in een geormerkt kenniscentrum voelen medewerkers zich schuldig wanneer ze een boek lezen of nadenken. Dit genereert immers geen concrete output. Je kunt genoemde activiteiten amper onderbrengen in een schema waarbinnen tijd geschreven wordt. We moeten ervoor waken dat we geen opportunisten kweken binnen ons systeem, mensen die braaf voldoen aan alle momenteel geldende criteria, maar die niet echt bijdragen aan (wetenschappelijke) kennisontwikkeling. Laten we ons als directeuren sterk maken voor het creëren van een klimaat waarbinnen ruimte is voor creatieve en onderzoekende geesten die een bijdrage leveren aan het verbeteren van de kwaliteit van leven van de aan ons toevertrouwde cliënten.

Ik ben druk doende om bovenstaande zaken te implementeren binnen onze instelling. Zoals dat altijd gaat is de werkelijkheid weerbarstig, maar uitdagend. Ik ben ervan overtuigd dat het mogelijk is om onze praktijk op een (wetenschappelijk) verantwoorde manier te beschrijven en zo kan een stevige countervailing power ontstaan voor de politici en beleidsmakers op macroniveau (politieke waan is waan en niet meer). Tevens kan er een

bijdrage geleverd worden aan het beleid van de instelling en aan de verbetering van uitvoering van de behandeling, zorg aan de cliënten.

Daarvoor zijn vrije, nieuwsgierige en onderzoekende geesten nodig. Raden van Toezicht, besturen en directies moeten deze geesten de ruimte geven om te komen tot echte verbeteringen en innovaties.
